

19 Νοεμβρίου 2013

# Διάλεξη με θέμα «Η αρχιτεκτονική ιστορία της Μονής Κατακεκρυμμένης στο σύλλογο Δανάος Άργους

/ [Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#)



κ. Νικόλαος Χαρκιολάκης Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ - Αναστηλωτής York/U.K. Επίτιμος Δ/ντής Αναστήλωσης του Υπουργείου Πολιτισμού με θέμα: « Αρχιτεκτονική ιστορία και πρόταση αποκατάστασης της Μονής Κατακεκρυσμένης ή Παναγίας του Βράχου στο Άργος». Η διάλεξη θα περιλάμβανε τα εξής μέρη:

α) Αρχιτεκτονικό χρονικό

β) Υπάρχουσα κατάσταση - Αρχιτεκτονικές φάσεις - Παθολογία - Διάγνωση

γ) Πρόταση αρχιτεκτονικής αποκατάστασης

ενώ στο τέλος προβληθούν και σχετικές διαφάνειες .



Ο Νικόλαος Χαρκιολάκης γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε Αρχιτεκτονική στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και απέκτησε το δίπλωμα του Αρχιτέκτονα Μηχανικού το 1973. Παρακολούθησε μεταπτυχιακά μαθήματα αναστήλωσης μνημείων στο Center for Conservation Studies του Ινστιτούτου Μεταπτυχιακών Αρχιτεκτονικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του York στην Μεγάλη Βρετανία, με υποτροφία του National Trust for Greece και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και απέκτησε το δίπλωμα και τον τίτλο του Master of Arts το 1991. Από το 1977 έως το 2000 υπηρέτησε, αρχικά ως ημερομίσθιος και στην συνέχεια ως μόνιμος Αρχιτέκτων, στην Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων (ΔΑΒΜΜ) του Υπουργείου Πολιτισμού και από το 2000 έως το 2006 ως Προϊστάμενος του Τμήματος Μελετών Βυζαντινών Μνημείων της Διεύθυνσης .

Από τον Ιούλιο του 2006 έως τον Νοέμβριο του 2011 υπηρέτησε ως Διευθυντής Αναστήλωσης των Νεωτέρων και Σύγχρονων Μνημείων (ΔΑΝΣΜ) του Υπουργείου αυτού. Μετά την αποχώρησή του, λόγω εφεδρείας και συνταξιοδότησης από το Δημόσιο, του απονεμήθηκε ο τίτλος του Επίτιμου Διευθυντή της Διεύθυνσης. Κατά την διάρκεια της θητείας του στην ΔΑΒΜΜ εκπόνησε πάνω από 100 μελέτες, συνολικής (συμβατικής) αξίας περί τα 350 εκατομμύρια δρχ.(1 εκατομμύριο ευρώ σε σημερινές τιμές), και επέβλεψε πάνω από 25 έργα αναστήλωσης βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων σε ολόκληρη την Ελλάδα (Άγιον Όρος -Ι.Μονές Σταυρονικήτα, Ξηροποτάμου, Κουτλουμουσίου, Καρυές κλπ-, Κρήτη,Κυκλάδες - Ι.Ναός Παναγίας Δροσιανής Νάξου κλπ-, Πελοπόννησος -Ι. Μονή Φιλοσόφου, Αρχοντικό Αντωνόπουλου Δημητσάνας, Ι. Ναοί Μάνης κλπ-, Στερεά Ελλάδα-Ι. Μονή Οσίου Λουκά-, Αττική-Ι.Ναοί Καπνικαρέας, Αγ. Ελισσαίου, Ι. Μονή Καισαριανής κλπ-, νησιά Αιγαίου-Κάστρα πόλεων Μυτιλήνης, Κω κλπ-, Ήπειρος κλπ) και στο εξωτερικό (Ι. Μονή Σινά, Βενετία, Αλβανία, Ρουμανία κλπ). Ως Διευθυντής Αναστήλωσης των Νεώτερων και Σύγχρονων Μνημείων υλοποίησε την αποκατάσταση του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά και μελέτες αντίστοιχων έργων (Εθνική Πινακοθήκη της Ελλάδος, πρώην ξενοδοχείο ACROPOLE PALACE, Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης στην Πλάκα, Μέγαρο Τσίλλερ- Λοβέρδου ως παραρτήματος του Χριστιανικού και Βυζαντινού Μουσείου Αθηνών κλπ) που εντάχθηκαν και υλοποιούνται στα πλαίσια του ΕΣΠΑ 2007-2014.



21. «Leichte Infanterie (Rumelioten)», um 1835.

Επίσης, συμμετείχε σε 21 επιστημονικές αποστολές στο εξωτερικό ως εκπρόσωπος

είτε του ΥΠΠΟ είτε του ΤΕΕ και ICOMOS (Ρουμανία, Αλβανία, Βουλγαρία, Τουρκία, Κύπρος, Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία, Δανία).

Κατά την διάρκεια της θητείας του στο ΥΠ.ΠΟ είχε την πρωτοβουλία της διοργάνωσης του πρώτου Διεθνούς Συνεδρίου για την Διαχείριση της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς στις χώρες - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Αθήνα, Ζάππειο Μέγαρο, Δεκέμβριος 1991) ως και της διοργάνωσης των δύο πρώτων Σεμιναρίων επιμόρφωσης των Μηχανικών, Συντηρητών και Αρχαιολόγων του ΥΠ.ΠΟ σε θέματα αναστήλωσης βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων (Αθήνα, Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, 1994 και 1995). Έχει δημοσιεύσει 30 και πλέον επιστημονικές μελέτες και άρθρα σχετικά με βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία του Αγίου Όρους, της Κρήτης, των Κυκλάδων, της Πελοποννήσου, της Αττικής, των νησιών του Αιγαίου και της Ηπείρου ως και τα βιβλία «Παράδοση και εξέλιξη στην Αρχιτεκτονική της Ι. Μονής Σταυρονικήτα Αγίου Όρους» το 1999, «Αποκατάσταση Μνημείων - Αναβίωση Ιστορικών Κτηρίων στην Αττική - Γ» το 2006 και «Αποκατάσταση Μνημείων - Αναβίωση Ιστορικών Κτηρίων στην Πελοπόννησο - Α» το 2008. Είναι μέλος του Τ.Ε.Ε., του Σ.Α.Δ.Α.Σ.-Π.Ε.Α., του Διεθνούς Συμβουλίου Μνημείων και Τοποθεσιών (ICOMOS) και συνεργαζόμενο μέλος της Διεθνούς Επιστημονικής Επιτροπής του ICOMOS για την Ανάλυση, τη Συντήρηση και τη Δομική Αποκατάσταση των μνημείων της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (ISCARSAH) και της Διεθνούς Επιστημονικής Επιτροπής του ICOMOS για την Συντήρηση των Τοιχογραφιών. Είναι επίσης μέλος της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας και της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας.



Την διάλεξη του κ. Χαρκιολάκη παρακολούθησε ο υφυπουργός πολιτισμού και αθλητισμού Ι. Ανδριανός , ο δήμαρχος Άργους Μυκηνών Δ.Κ αμπόσος , ο περιφερειακός σύμβουλος Β. Σιδέρης, ο πρόεδρος του συλλόγου Δαναών Δ.

Παπανικολάου, ο πρόεδρος του ΙΣΚΕ πατέρας Γεώργιος Σελλής, οι δημοτικοί σύμβουλοι του Δήμου Άργους, Δ. Κρίγκος, Παπαιωάννου, Δαβιώτης και ο Σ.Κωτσοβός, ενώ το παρών τους έδωσαν και πολλοί ιερείς της πόλης. Να σημειωθεί πως στο ιστορικό αυτό μοναστήρι, την Παναγία την Κατακεκρυμμένη, ή Παναγία των βράχων μονάζουν δύο ιερομόναχοι οι αυτάδελφοι πατέρας Ιωσήφ και Μακάριος, οι οποίοι καταβάλουν μεγάλες προσπάθειες για να αποκτήσει και πάλι το μοναστήρι την παλιά αίγλη.

Ο Ναός της Παναγίας της Κατακεκρυμμένης ή Πορτοκαλούσας, ευρίσκεται στη ΒΑ πλευρά της Λάρισας επάνω στον βράχο, όπου την αρχαία εποχή υπήρχε ιερό της Ακραιάς Ήρας\*. Η Παναγία αρχικά λειτουργούσε ως μοναστήρι και η ιστορία της ξεκινάει από το 1715 περίπου, οπότε και καταγράφεται η ύπαρξή της στο χρονικό του Ελληνορουμάνου χρονογράφου Κωνσταντίνου Διοικητή, ο οποίος ακολούθησε, απεσταλμένος της Βλάχικης αυλής του Ναζίν Νταμάς Αλή πασά, την εκστρατεία του εναντίον των Ενετών στην Πελοπόννησο.

Η Μονή από πολύ νωρίς έγινε πλούσια και άκμασε τόσο, ώστε αναφέρεται σε εφημερίδες της Κυβέρνησης του 1835 ως χωρίον του Δήμου Αργείων. Προεπαναστατικά μνημονεύεται ως ηγούμενος της Μονής ο Βενέδικτος (1803) και κατόπιν ο Παρθένιος μέχρι το 1845. Ο αξιολογότερος και τελευταίος ήταν ο παπα - Ανανίας Δαγρές από το Κουρτάκι, ο οποίος άνοιξε τον δρόμο που οδηγεί από τις Πορτίτσες στη Μονή και μεγάλωσε το κτιριακό συγκρότημα. Αναγκάστηκε όμως από τον Στρατηγό Δημήτριο Τσώκρη, με τον οποίο προφανώς δεν είχε καλές σχέσεις, να εγκαταλείψει το Άργος το 1855 και να μεταβεί σε μοναστήρι της Κοιλιάδας. Κατόπιν τούτου, το 1856 η Μονή έγινε ενοριακός ναός και παρεκκλήσι του Αγίου Ιωάννη. Το 1906, το Μεγάλο Σάββατο προς Κυριακή του Πάσχα, 4 Απριλίου, καταστράφηκε από πυρκαγιά, που προήλθε πιθανότατα από πυροτέχνημα.

Η Μονή συνδέθηκε με διάφορα γεγονότα της προεπαναστατικής και επαναστατικής περιόδου. Λειτουργήσε το πρώτο σχολείο του Άργους (1798) με πρωτοβουλία των Περουκαίων. Εκεί δίδαξε ο περίφημος Αγάπιος Λεονάδρος, ιδρυτής της σχολής της Δημητσάνας, έχοντας ανάμεσα σε άλλους μαθητή του τον Παλαιών Πατρών Γερμανό (που χειροτονήθηκε διάκονος στη Μονή από το θείο του, επίσκοπο Άργους, Ιάκωβο, αλλά και ο αδερφός του Ησαΐας, καθώς και ο Η. Καλαράς από το Αγιονόρι της Νεμέας, που ήταν σχολάρχης την περίοδο 1805-1821, ο ιερομόναχος Νικηφόρος Παμπούκης από τα Καλάβρυτα και οι μοναχοί Ιερεμίας και Ραφαήλ. Ως σχολείο λειτούργησε και μετά το 1821. Μετά την ήττα των Ελλήνων στον Ξεριά (25-4-1821) ο άμαχος πληθυσμός αλλά και αρκετοί μάχιμοι, όπως ο Παπαρσένης Κρέστας από το Κρανίδι, κατέφυγαν στη Μονή, για να

αποφύγουν την οργή του Κεχαγιάμπεη. Επίσης, ιδρύθηκε εκεί το 1822 το πρώτο ελληνικό νομισματοκοπείο, το οποίο όμως δεν πρόλαβε να λειτουργήσει.

Ως το 1833 η Κατακεκρυμμένη λειτουργούσε ως μοναστήρι, οπότε και με διάταγμα που ρύθμιζε το μοναστηριακό ζήτημα (7-10-1833), αποφασίστηκε η διάλυση των Μονών που είχαν λιγότερους από έξι μοναχούς. Η μοναστηριακή περιουσία περιερχόταν στο κράτος, με την πρόθεση να χρησιμοποιηθεί για την προώθηση του κρατικού εκπαιδευτικού προγράμματος, καθώς και για τη βελτίωση της ζωής του κατώτερου κλήρου.

Σύμφωνα με το παραπάνω διάταγμα, κτήματα της Μονής δημοπρατούνται το 1835. Τα βιβλία της καταγράφονται και τα κοσμικά, καταρχήν, προορίζονται από τον Νομάρχη Φρ. Μαύρο να διατεθούν «επί μετριωτάτη τιμή» στο Δημοτικό Σχολείο Άργους. Αντίθετα προς την εισήγηση, η Κεντρική Διοίκηση αποφάσισε τα βιβλία της Μονής να διατεθούν σε τρεις κατευθύνσεις: τα πολυτιμότερα και παλαιότερα από τα εκκλησιαστικά (έντυπα ή χειρόγραφα) να δοθούν στην Εθνική Βιβλιοθήκη, τα υπόλοιπα εκκλησιαστικά στη Βιβλιοθήκη της Ιεράς Συνόδου. Τα κοσμικά βιβλία (φιλολογικά, εκδόσεις κλασικών συγγραφέων, λεξικά) να δοθούν στο Γυμνάσιο Ναυπλίου, για το οποίο κρίθηκαν καταλληλότερα και του οποίου έπρεπε να πλουτιστεί η σχολική βιβλιοθήκη.

Τα σημαντικότερα από τα σωζόμενα ιερά κειμήλια είναι ένα Ευαγγέλιο έκδοσης Βενετίας (1776) και δύο εικόνες, μία των Εισοδίων της Θεοτόκου (1705) και άλλη μία, της Παναγίας Γλυκοφιλούσας. Ο Ναός της Παναγίας της Κατακεκρυμμένης ή Πορτοκαλούσας, είναι αφιερωμένος στα Εισόδια της Θεοτόκου.















**Πηγή:** Ευάγγελος Μπουγιώτης